

Budget Debate on Vote 3 and 15: Cooperative Governance and Traditional Affairs

Speech by Gizella Opperman MP

DA Member on the Portfolio Committee on Cooperative Governance and Traditional Affairs

Wat 'n ramp mnr. RAMPhosa

By now, we all know that section 139 Interventions have been a huge failure. We had 161 such interventions countrywide, of which 15 were challenged in court and set aside. In 17 municipalities, interventions were invoked more than once, meaning it didn't work the first time. In fact, municipalities are worse off after intervention! A new national disaster is now looming: municipal collapse!

Volgens Nasionale Tesourie data, word meer as 250 munisipaliteite tans op onbefondsde begrotings bestuur. Die meerderheid van hul inkomste word aan personeel salarisse bestee, en hul word eintlik in effek 'n verlengstuk van ons maatskaplike toelae-program. Onbefondsde begrotings dui daarop dat 98 munisipaliteite vanjaar beplan om meer te bestee as die inkomste wat hulle insamel, wat later tot die onvermoë kan lei om hulle finansiële verpligtinge na te kom.

Dis net ramp op ramp. Die trae Covid 19 respons, onvoldoende reaksie op oorstromings in 7 provinsies, modderstortings en vloede in KZN en die Ooskaap, langdurige droogte in die Noord Kaap, en openbare geweld en plundering in sekere dele van die land, het die totale ondoeltreffendheid en onbevoegdheid van die ANC se ramp-reaksie uitgelig en beklemtoon.

'n Onlangse diagnostiese verslag deur die Nasionale Tesourie en die Wêreldbank het die gemiddelde bevondsings-gaping vir die finansiering van ramp-respons in Suid-Afrika, op R2,3 miljard beraam. Program 4 is tans katastrofies onderbevonds, soveel so, dat die teikens daaronder hopeloos onvoldoende is, om die land se vermoë om rampe te bestuur en te voorkom, enigins kan verbeter.

'n Nasionale ramptoestand is verklaar om 'n "intensiewe, gekoördineerde reaksie moontlik te maak op die impak van vloede wat Mpumalanga, die Oos-Kaap, Gauteng, KwaZulu-Natal, Limpopo, die Noord-Kaap en Noordwes provinsies raak" het president Ramaphosa in 'n verklaring gesê.

Agbare lede kom ek vertel u wat die Auditeur Generaal bevind het van hierdie "intensiewe, gekoördineerde reaksie" van die Regering, tydens hulle Werklike-Tyd Oudit op die KZN vloede.

*After three months of the KZN floods, people were still experiencing hardship with little relief in sight.

* The government's response to react to the disaster was completely inadequate, and poor coordination existed between eThekweni Metro, DWS, and KZN Cogta.

- * Slegs 24% van huislose persone was assessee vir Tydelike Residensiële Eenhede.
- * Alle Tydelike Residensiële Eenhede (dws 100%) van die wat inspekteer was, was foutief!
- * Teen 31 Julie 2022 moes 1810 Tydelike Residensiële eenhede opgerig wees, maar hierdie teiken is nooit behaal nie. Slegs 254 was opgerig, wat beteken daar was 'n tekort van 640 eenhede.
- * 356 skole was beskadig en 76 mobiele klaskamers is aangekoop. Dit is egter so na aan die vloedbank, wat besig was om te erodeer neergesit, dat dit dus nooit gebruik kon word nie!

In fact, the learners had to use overcrowded, structurally unsafe classrooms, risking injury. How do you use 13 mobile units for 880 learners in any case, as was the case at one school? How is this 'Build Back Better'? Die ANC se Rampbestuur Plan is net 'n slogan wat lekker op die tong klink.

Many questions arose just as during the covid 19 pandemic. Why witnessed inexperienced service providers and shelf companies used despite having a database of suppliers? Why were state employees and their spouses doing business with the state yet again exploiting disaster relief funding?

President Ramaphosa het intussen op 9 Februarie vanjaar nóg 'n nasionale ramptoestand verklaar. Die keer oor Suid-Afrika se kragkrisis, aangesien daaglikse aaneenlopende kragonderbrekings besighede lamlê. Eskom beurtkrag, is tans reeds in die eerste kwartaal van 2023, soveel erger as in 2022 in geheel. Beurtkrag het met 670% toegeneem sedert die laaste verkiesing. Dus te tragies om oor te vertel!

Die DA is reeds sedert 2021 in 'n regsstryd gewikkel om die Rampbestuurs Wet ongrondwetlik te verklaar! Soos die wet tans daaruitsien, het Parlement geen formele toesighoudende rol oor besluite wat kragtens die wet geneem word nie. Die mag is totaal in die hande van een minister en dit het reeds katastrofiese gevolge, vir onbepaalde tydperke, met hope onredelike selfs bizarre regulasies, tot gevolg gehad.

Catastrophes are becoming more common due to climate change. Therefore, we drastically need to strengthen local governments' disaster management capacity and response. It is extremely worrying that the DA run Western Cape, are the only province with a contingency plan to manage and respond to a total grid collapse and a possible nationwide blackout. They have put aside R1,1 billion to support municipalities with energy generation. In the rest of the country, however, disasters are being used as an excuse not to follow protocol and processes within local government. Disaster relief funding meant for the public in times of crisis and distress is scandalously being looted.

Each province urgently needs a Risk Register because the current institutional arrangements to respond immediately on issues of disaster and emergency are not conducive. We need to include Disaster Management and Risk Reduction plans in each municipal IDP because the capacity to finance disaster risk at a local level is crucial.

Suid Afrika se inter-regerings aktiwiteite is duidelik nie in 'n staat van gereedheid om effektief in krisistye op ramptoestande te reageer nie! Die onbekwame ANC het ons land op sy knieë,

en uiteindelik is die ANC regering se onbevoegdheid en onwilligheid om hierdie rampe op te los die grootste ramp!